

Paul Van Hoeydonck over het eerste kunstwerk op de maan

Interview

vrijdag 6 februari 2015

Sophia Zürcher | In 1971 plaatste astronaut **David Scott** een sculptuur van de Belgische kunstenaar **Paul Van Hoeydonck** op de maan. Daarmee werd Van Hoeydonck de eerste kunstenaar die buiten onze planeet exposeert in de openbare ruimte. Zijn *Man on the moon* is al meer dan veertig jaar niet meer door mensen van dichtbij gezien (de laatste maanlanding was in 1972), maar daar brengt de kunstenaar nu verandering in: hij heeft er een sieraad van gemaakt. Ik zoek hem op in zijn huis nabij Antwerpen en spreek met hem over ZERO en kunst op de maan.

ZERO

Paul Van Hoeydonck is 89 jaar, maar oogt kwiek. Vorig jaar was hij nog in New York, bij de opening van de tentoonstelling 'ZERO: Countdown to Tomorrow, 1950s-60s' in het Guggenheim. Een van zijn reliëfs hing daar in een zaal die was gemodelleerd naar een expositie in het Antwerpse Hessenhuis in 1959. Die inrichting was destijds Van Hoeydoncks idee, hij stelde voor om de schilderijen met touwen aan het plafond te hangen en de namen op de grond te tekenen. Die expositie, 'Vision in motion - motion in vision' was mede samengesteld door Van Hoeydonck en bleek heel belangrijk in de geschiedenis van ZERO: "Ik ben fier dat we een expositie hebben gemaakt die deuren heeft geopend voor

een nieuwe kunst. Het Guggenheim heeft dat moeten bevestigen. Maar wijzelf, de jongens die ermee bezig waren, wisten niet dat we een opstand veroorzaakten... We ageerden tegen de kunst in Parijs. Maar we hebben niets geschapen dat nog niet bestond. Die beweging naar een nieuwe kunst is geboren in Rusland tijdens de Russische revolutie. Wij waren de tweede golf."

Wat was die nieuwe kunst die jullie maakten?

"Kunst die niets meer te maken had met de klassieke opbouw van een beeld of van een schilderij. Soms met objecten, soms zonder kleur. Voor mij is het een afgescheiden periode, toen ik die wit-op-wit-werken maakte [Van Hoeydonck maakte monochrome witte reliëfs -red.]. De mensen dachten dat ik zot was omdat er niets op stond. Er stond altijd iets op. Maar het was een variatie van schittering, of niet-schittering.

[later bladert Van Hoeydonck door het februarinummer van Kunstbeeld dat ik voor hem meebracht. Bij een afbeelding van een werk van Lieven Hendriks zegt hij: 'Dat komt door ons']

Lieven Hendriks in Kunstbeeld

In de catalogus van de tentoonstelling in het Guggenheim staat dat u heeft gevochten met Tinguely op de opening van die belangrijke tentoonstelling in het Hessenhuis: 'Vision in motion - motion in vision'. Waarom?

"Dat weet ik niet meer. Mijn vrouw zei: 'Kijk achter je' en toen viel Tinguely mij aan. De ochtend na de vernissage zei mijn vrouw: we gaan met de auto dat werk halen. In de catalogus van het Guggenheim staat dat ZERO mij eruit heeft gegooid, maar dat is niet zo, ik ben het werk gaan halen."

"Daarna ben ik stilletjes aan teruggekomen tot de mens. Niemand maakte toen kunst met mensen. De mens was uitgeschakeld. En dat heb ik niet kunnen verdragen. Ik hou van de mens. Maar ik blijf nog steeds heel trots dat ik heb meegedaan aan die ZERO-beweging."

Kunst mee met Apollo 15

Kunt u vertellen hoe u een kunstwerk op de maan hebt gekregen?

"Ik hoorde mijn galeriehouder in New York zeggen 'laten we een werk van Paul op de

maan zetten'. Ik ben direct naar binnen gegaan en zei 'You are completely mad'. Uiteindelijk zijn we in contact gekomen met de NASA. Ik heb gegeten met de astronauten van Apollo 15 en ik heb hen gezegd dat zij de ridders waren van deze tijd. Toen ik voorstelde om een beeldje op de maan te zetten, zeiden ze 'Goed, laten we het daar met Nixon over hebben'. Nixon vroeg alleen: 'Is het een Republikein of een Democraat?'. Ze zeiden 'Het is een Belg'. 'O, oké,' zei Nixon. Een jaar later had ik een beeldje op de maan."

"Ik zei de astronauten dat zij de ridders van deze tijd waren"

"Fallen Astronaut" door NASA - Original image at <http://history.nasa.gov/alsj/a15/as15-88-11894HR.jpg> Licentie Publiek domein via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fallen_Astronaut.jpg).

Ik lees twee titels van het werk: *Fallen Astronaut* en *Man on the Moon*. Wat is de juiste titel?

"De astronauten kwamen terug van de maan en vertelden vervolgens in een interview dat zij het beeldje *The Fallen Astronaut* hebben genoemd. Ze hebben er een dood lichaam van gemaakt, als herinnering aan de gesneuvelde astronauten en kosmonauten. Dat was mijn bedoeling niet. Ik wilde de triomf van de mens in de ruimte weergeven. De hoop, niet de dood. Het juweeltje noemen we *Man on the Moon* en draagt die initiële boodschap uit. Vrouwen moeten geen lijk aan hun nek hangen. Er zit een diamantje bij, want we zijn in Antwerpen hè? Dat kleine diamantje schittert formidabel."

® Donald Woodrow

"Vrouwen moeten geen lijk aan hun nek hangen"

Vindt u het mooi geworden?

"Sinds kort zie ik het beeldje graag. Ik begon dat beeldje op den duur te haten. Voor het naar de maan ging, was ik bezig een mooie carrière te maken in de VS. Toen het beeldje eenmaal op de maan was, ging het zo [trekt een sterk dalende lijn], naar beneden, wham! Men háátte dat beeldje. Ik weet niet waarom. Misschien vond met de ruimtevaart te duur, en om dan ook nog een kunstwerk op de maan te zetten..? Het beeldje heeft jaren, van 1971 tot nu, nodig gehad om in ere hersteld te worden."

Hoe komt het dat het beeld nu in ere hersteld wordt?

“Op dit moment is er veel interesse voor mijn werk. Ik ben er verwonderd over. Kennelijk bestaat er in de wereld een geheime telefoon die niemand kent, en ik ook niet, en die niet bestaat. Die geven signalen door...”

Zou u het werk zelf willen zien, op de maan?

“Men heeft mij dat dikwijls gevraagd en nee, ik ben daar te laf voor. Ik heb in Florida eens met de astronauten een gesimuleerde oefenvlucht mogen maken. Ik voelde me opgesloten in die kleine cabine. Ik naar de maan? Nee, nee, nee. Dat is mijn werk niet.”

Volgt u de ontwikkelingen in de ruimtevaart?

“Ik geloof nog altijd in de ruimtevaart, maar ik ben voorzichtig geworden. Omdat de mens op zo'n eigenaardige vaart is. De technologie is ons aan het inhalen, is ons aan het vervangen. Ik heb erin geloofd dat wij mensen goed zouden zijn met de technologie, maar, *suddenly, it's taking over*. Er zou een moment kunnen komen dat de grote machinerie ons gaat beschouwen als werkluizen.”

En hoe kijkt u nu naar de maan?

“Ik heb een verdrag met de maan. Als het volle maan is, dan verwittig ik mijn vriendin dat ze absoluut naar de maan moet kijken waar ze ook is. Want als ik met de volle maan spreek, spreek ik rechtstreeks met haar. Dat lijkt zeer romantisch, maar een kunstenaar moet romantisch zijn. Anders is hij niet anders dan iemand die tracht zijn kost te verdienen met pralines.”

Het sieraad is via de kunstenaar te koop en binnenkort bij juweliers. Een deel van de opbrengst gaat naar een studiebeurs voor astronauten.

www.paulvanhoeydonck.com

Werk van Paul van Hoeydonck is straks ook te zien in:

'Zero: let us explore the stars'

4 juli t/m 8 november 2015

Stedelijk Museum Amsterdam

www.stedelijk.nl

Het beeldessay in het februarinummer van Kunstbeeld gaat over [kunst en de ruimte\(vaart\)](#). Met werk van o.a. Douglas Gordon, Anke Roder, Alicia Framis en Aleksandra Mir.

Tekst: Sophia Zürcher

Afbeelding boven: © Donald Woodrow